

ศูนย์แม่ข่ายประสานงาน/ศูนย์ประสานงาน
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

ดร.ปิยรัชฎ์ ปริญาพงษ์ เจริญทรัพย์
รองหัวหน้าสำนักงาน อพ.สธ. ฝ่ายวิชาการ
และเลขานุการคณะกรรมการ อพ.สธ.

อพ.สธ. ดำเนินงานอยู่ในแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่หก โดยมีหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริมากกว่า 200 หน่วยงาน และมีสมาชิกงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนประมาณ 4,000 แห่ง รวมถึงสมาชิกงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นที่ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสมาชิกทั้งหมด ประมาณ 7,000 แห่ง ทั่วประเทศ ทำให้การดำเนินงานของ อพ.สธ. นั้น ครอบคลุมทั่วประเทศ การดำเนินงาน อพ.สธ. จึงควรมีหน่วยงานเข้ามาช่วยในการประสานงานกับจังหวัดทั้ง 77 จังหวัดที่ร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของ อพ.สธ. ให้ประสบความสำเร็จ จึงมีการประสานงานให้เกิดศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. ในมหาวิทยาลัยตามภูมิภาคต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นตั้งแต่แผนแม่บทระยะ 5 ปีที่สี่ (1 ตุลาคม 2549-30 กันยายน 2554) และในแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่หก (1 ตุลาคม 2559-30 กันยายน 2564) โดยพระราชกฤษฎีกาให้มีศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ./ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.เพิ่มอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น และในปี พ.ศ. 2563 นี้ มีจำนวน 23 แห่ง

ภาพโครงสร้างการบริหารงาน อพ.สธ.

ศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ./ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.โดยมีการดำเนินงานภายใต้ **การกำกับดูแลของคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้โดยการแต่งตั้งโดยพระราชกฤษฎีกา และการจัดตั้งเป็นศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ./ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. ของมหาวิทยาลัยนี้เป็นการดำเนินการ ภายใต้กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร ตามแผนแม่บท อพ.สธ. โดยมีโครงสร้างของศูนย์ฯ ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน**

เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ./ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.

- 1.เพื่อสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) **อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของมหาวิทยาลัย และภายใต้แผนแม่บท อพ.สธ. ของมหาวิทยาลัย**
2. เพื่อประสานงาน และขับเคลื่อนงานสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ระหว่างมหาวิทยาลัยลูกข่ายและหน่วยงานภายนอก (ภาครัฐ จังหวัด กรมต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ฯลฯ และภาคเอกชน)
- 3.เพื่อเป็นหน่วยรวบรวมฐานข้อมูลทรัพยากร ได้แก่ ฐานทรัพยากรกายภาพ ฐานทรัพยากรชีวภาพ และฐานทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ในงานสนองพระราชดำริ อพ.สธ. (ตามแนวทางการดำเนินงานในกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร)
- 4.เพื่อดำเนินงานการจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิกงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน อพ.สธ. ดำเนินการตามกรอบนโยบายในการช่วยสนับสนุน อพ.สธ. ขยายผลในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรได้ต่อไป

5. เพื่อดำเนินงานการจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิกงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น อพ.สธ. ดำเนินการตามกรอบนโยบายในการช่วยสนับสนุน อพ.สธ. ขยายผลในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรได้ต่อไป

6. เพื่อวางแผนและปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บท อพ.สธ. สนองพระราชดำริโดยมหาวิทยาลัยและสามารถใช้งานสนองพระราชดำรินี้ไปสนับสนุนพันธกิจของมหาวิทยาลัย เช่น การเรียน การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น

รายชื่อศูนย์แม่ข่าย/ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2564

1. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
3. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
5. มหาวิทยาลัยนเรศวร
6. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
7. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
8. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
9. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
10. มหาวิทยาลัยมหิดล
11. มหาวิทยาลัยบูรพา
12. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
13. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
14. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
15. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
16. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
17. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
18. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
19. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
20. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
21. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
22. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
23. มหาวิทยาลัยพะเยา

บุคลากร/การบริหารจัดการของศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ. และศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.

1. โครงสร้างการบริหารชัดเจน มีผู้บริหารรับผิดชอบ มีตำแหน่งที่ระบุหน้าที่งานชัดเจน และโครงสร้างของศูนย์แม่ข่ายประสานงานฯ/ศูนย์ประสานงานฯ ขึ้นตรงกับท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยนั้น ๆ ในฐานะประธานคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.-มหาวิทยาลัย การดำเนินงานต่าง ๆ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ.-มหาวิทยาลัย

2. มีตำแหน่งบุคลากรในการทำงานและหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนในแต่ละโครงสร้างงานที่ตั้งขึ้น ตัวอย่างเช่น สำนักงาน/หน่วยฝึกอบรม ควรมีตำแหน่งวิทยากร อย่างน้อย 3-5 ตำแหน่ง และสำนักงาน/หน่วยประสานงาน/ติดตามงาน ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำ อย่างน้อย 2 ตำแหน่งฯฯ

บทบาทหน้าที่ของของศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ. และศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.

1. เป็นหน่วยงานสนับสนุนและประสานงานด้านการสนองพระราชดำรินโครงการ อพ.สธ. ของจังหวัด
2. เป็นหน่วยงานฝึกอบรมปฏิบัติการหรือการประชุมกลุ่มสมาชิกเกี่ยวกับงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนสำหรับโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวทางในการฝึกอบรมปฏิบัติการหรือการประชุมกลุ่มสมาชิก ได้แก่ ปูพื้นฐาน ต่อยอด เติมเต็ม พัฒนา และวัดผลประเมินผล รวมถึงการสร้างความเข้าใจและติดตามการดำเนินงานของสมาชิกเป็นระยะ
4. เนื้อหาในการอบรมของศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. ควรมีเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ในการฝึกอบรม มีเนื้อหาหลักที่ถูกต้องตามขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ และมีเนื้อหาเสริมของแต่ละท้องถิ่นตามบริบทของศูนย์ประสานงาน โดยมีการทำแผนร่วมกันระหว่างศูนย์ประสานงานกับ อพ.สธ.
5. ศูนย์ประสานงานควรจัดการอบรมหรือประชุมกลุ่มไม่น้อยกว่า 4 ครั้งต่อปี โดยมีวิทยากรที่ได้รับใบประกาศนียบัตรผ่านการอบรมและวัดผลจาก อพ.สธ. ว่ามีคุณสมบัติสามารถเป็นวิทยากรได้ รวมถึงผู้ช่วยวิทยากรด้วยเช่นกันในกรณีที่ยังไม่มีวิทยากรที่ได้รับการรับรองจาก อพ.สธ. สามารถประสานมาที่ อพ.สธ. ในเรื่องวิทยากร และ โดยมีการทำแผนร่วมกันระหว่างศูนย์ประสานงานกับ อพ.สธ. ในการกำหนดแผนการจัดฝึกอบรมหรือประชุมกลุ่มในทุกปีงบประมาณล่วงหน้า
6. เป็นผู้ร่วมประเมินร่วมกับอพ.สธ. ในการพิจารณาสมาชิกงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเพื่อรับพระราชทานป้ายสนองพระราชดำรินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และป้ายเกียรติบัตรขั้นที่ 1
7. เป็นผู้ร่วมประเมินร่วมกับผู้บริหาร อพ.สธ. ในการพิจารณาโรงเรียนสมาชิกงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเพื่อรับพระราชทานป้ายเกียรติบัตรขั้นที่ 2 และสมาชิกงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อรับพระราชทานป้ายสนองพระราชดำรินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น และป้ายเกียรติบัตรฯ

ในการจัดทำแผนการฝึกอบรมนั้นจะอยู่ในแผนปฏิบัติงานภายใต้แผนแม่บท อพ.สธ. สนองพระราชดำรินโดยมหาวิทยาลัย ภายใต้การกำกับดูแลโดยคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. สนองพระราชดำรินโดยมหาวิทยาลัย (ดำเนินงานอยู่ภายใต้กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร) โดยผู้บริหารของศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.ร่วมกับ อพ.สธ. ส่วนกลาง หลังจากปีงบประมาณ 2564 ศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ./ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. ที่มีความพร้อมในเรื่องวิทยากรประจำหน่วยฝึกอบรม (ได้รับการสอบและรับรองจาก อพ.สธ.) เรียบร้อยแล้ว สามารถดำเนินการวางแผนการจัดฝึกอบรมให้สมาชิกในกรอบการสร้างจิตสำนึก อพ.สธ. (สมาชิกงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนและสมาชิกงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น) ร่วมกับ อพ.สธ. และทางศูนย์ฯ จะดำเนินการฝึกอบรมโดยวิทยากรของศูนย์แม่ข่ายประสานงาน อพ.สธ./ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. ในกรณีที่ยังไม่มีวิทยากรที่ได้รับการรับรองจาก อพ.สธ. สามารถประสานมาที่ อพ.สธ. ในเรื่องวิทยากรได้